

Anmelderen vil med disse bemærkninger sige, at man skal passe på ikke at se sig blind på vandskellene som hovedfærdselsårer, hvad Bredsdorff givet heller ikke gør, og specielt gælder det, når man kommer til øerne, hvor det hidtidige kendskab til gamle vejforløb kun i ringe grad understøtter »de tørre fødders teori«.

Tilsidst må det være på sin plads at ofre et par rosende ord for de fortrinlige afsnit om kortlægningens historie og Bredsdorffs manende bemærkninger til historikerne om i højere grad end det hidtil har været tilfældet, at benytte kort i deres publikationer og ikke ukritisk gengive tidligere kortarbejder, når disse kan korrigeres. Anmelderen er overbevist om, at Kortlægning og historiske Studier vil blive en inspirationskilde for dem, der som faghistorikere eller blot som en hobby interesserer sig for den historiske topografi, og ikke mindst gælder det dem, der til daglig har deres virke ud i nærheden af åstederne for historiens ældre og nyere begivenheder.

Viggo Hansen

Bibliografisk tilvækst

DANSK HISTORISK ÅRSBIBLIOGRAFI VED BENTE PEDERSEN. 1967. *Kbh.* 1972. 189 s., 1968. *Kbh.* 1973. 181 s. Siden anmeldelsen blev skrevet, er udkommet 1969. *Kbh.* 1974. 176 s. Særpris à 35 kr., normalpris à 50 kr.

Med disse to bøger har fortegnelsen over trykte kilder og beretninger for dansk historie fået en tilvækst, inden bibliografien for årene 1913–42 er blevet afsluttet. Som det er naturligt, følges den systematiske ordning, der blev grundlagt af B. Erichsen og Alfr. Krarup og videreført af Henry Bruun, og afvigelserne er ikke større, end at brugeren let kan finde sig til rette.

Det er nærliggende at se nærmere på Bente Pedersens bøger som hjælpemidler for lokalhistorikeren. Ingen, som beskæftiger sig med topografi og den stedlige historie, kan komme uden om hendes bøger, men det må understreges, at man ikke kan nøjes med at gennemløbe afsnittene om topografi og personalhistorie, men først ved en omhyggelig gennemgang får man det fulde udbytte af det arbejde, lokalhistorien her har fået rakt. Endvidere må man holde sig for øje, at ikke alt stof, en lokalhistoriker kan få brug for, er optaget. Forordet til bibliografien for 1967 gør opmærksom på, at der kun er gennemgået et begrænset antal tidsskrifter, og det kan tilføjes, at denne tilbageholdenhed har været nødvendig, hvis arbejdet uden alt for urimelige omkostninger skulle være færdigt til en bestemt tid. For at antyde, hvad der yderligere kan findes, skal det nævnes, at Skivebogen 1967 anfører 39 numre og Skivebogen 1968 41 numre med emner fra denne lille egn. Mange af disse artikler er selvføl-

gelig kun af begrænset interesse, men den lokalhistoriker, der søger at udtømme sine kilder, kan ikke undlade at tage hensyn til dem i sine forsøg på at opspore stoffet, selv om de større bibliografier er tvunget til at gå uden om dem.

Det er avisartiklerne, der har særlig betydning blandt det stof, der er udeladt. Ganske vist bringer Avis-Kronik-Index (fra 1940) en del, men også den bringer kun et udvalg, og det er ikke foretaget efter lokalhistoriske synspunkter, og hvis man vil overføre samtidshistorien til det lokalhistoriske plan, er det uundgåeligt at gennemse dagspressen og foreningstidsskrifterne. Som et andet eksempel kan det anføres, at Sønderjysk Månedsskrift 1973, s. 360–374, bringer en liste over 349 avisartikler fra 1972 med landsdelens historie og kultur som emne. Formentlig vil kun den stedkendte kunne afgøre, hvad der har interesse af det stof, de lokale aviser bringer, og også af denne grund ville det være urimeligt at forlange, at Bente Pedersen skulle tage hensyn til det, men for lokalhistorien kan det ikke være ligegyldigt.

De ovenstående bemærkninger skulle nødtigt give det indtryk, at de to årsbibliografier er mangelfulde. De er udtømmende inden for den begrænsning, der er naturlig, og lokalhistorikeren kan her finde sidestykker – og modstykker – til, hvad han kender fra sin egen egn, så han undgår at slippe helheden af syne og stirre sig blind på sit hjemsteds fortræffelighed. Bibliografierne er udgivet af Den danske historiske Forening og Dansk historisk Fællesforening. Både udgivere og forfatter fortjener tak for dette værdifulde hjælpemiddel.

Helge Sjøgaard

Sproghistorien fuldført

PETER SKAUTRUP: DET DANSKE SPROGS HISTORIE. REGISTRE.
Gyldendal 1970. 360 s. 50 kr.

Med et grundigt registerbind til professor Skautrups skelsættende værk har udgiveren, Det danske Sprog- og Litteraturselskab, på afgørende vis øget den i de fire bind bragte historiske fremstillings anvendelsesmuligheder.

Bindet, som i omfang overgår 1. og 4. bind, er systematisk inddelt i flere alfabetisk opstillede afsnit, en disposition som letter brugen af de mange enkeltheder. Først anføres forfatter- og kildefortegnelse med angivelse af de steder i bindene, hvor behandlingen findes, idet materialet i de enkelte binds litteraturlister er medciteret. Det derefter følgende sagregister har over 3800 opslagsord. Artiklerne er udførligt udarbejdede. Som eksempel kan nævnes, at der opstilles 11 artikler for ordpartiklen -en med forklaring af dennes funktion, og der er talrige krydshenvisninger ved opregning af de mange emner. I artiklerne henvises dels til ordenes herkomst, dels til anvendelsen, og alle de faktorer, som har spillet en rolle ved sprogets udformning, er medtaget.